

Tíz éves a nemzetiségi oktatás a Teleki Blanka Általános Iskolában

A fennállásának 40. évfordulóját ünneplő Budapest XI. kerületi Teleki Blanka Általános Iskolában tíz évvel ezelőtt indult el a német nemzetiségi oktatás. Pröhléné Hehl Éva igazgatónő szerint nagyon sok ember, nagyon sok munkája mutatkozik meg a mai tapasztalatokban, eredményekben, melyekről beszélgettünk.

– Kérem, mutassa be a nemzetiségi osztályokat!

– A német nemzetiségi osztályoknak mindenféle belső és külső mérésben jobbak az eredményei. Nagy örömünkre a tanulók szülői háttere is erősebb, jobban odafigyelnek rájuk. Ez azon is lemérhető, hogy az általános „anglománia” ellenére a családok tudják, hogy a kisgyerekkortól nagy óraszámban tanult idegen nyelv megfelelő alapot ad a többi nyelv tanulásához is. Természetesen tudjuk, hogy nem kis részben a német gyökerek erősítik az elhatározásukat.

– Hová mennek az itt végzett tanulók, mit tudnak róluk?

– A továbbtanulásnál ezek a gyerekek általában az „erősebb” gimnáziumokban folytatják tanulmányaikat: elsősorban a Fazekasban, az Apáczaiában, az Eötvösben, a Városmajorban. A jobb tanulók a német tanulását általában nem folytatják a középiskolában, hanem másik két idegen nyelvet kezdenek el tanulni. Sajnos nincs pontos adatunk arról, hogy azoknak a tanulóinknak, akiknek nincs lehetőségük a német nyelv gyakorlására, mennyire marad meg a tudásuk. Eddig tőlünk egyetlen tanuló iratkozott be a pesterzsébeti Német Nemzetiségi Gimnáziumba, s ugyancsak egy a budai Tamási Aron Két Tannyelvű Német Nemzetiségi Gimnáziumba. Többen a Hunfalvy János Közgazdasági Szakközépiskola német két tannyelvű osztályában folytattak és folytatnak középiskolai tanulmányokat. Azok, akik továbbra is tanulják a németet, csoportjaik legkiemelkedőbb tanulói közé tartoznak, az angol pedig – annak ellenére, hogy korábban nem tanulták – egy idő után semmiféle gondot nem okoz a számukra. Népszerű a budaörsi Illyés Gyula Gimnázium úgynevezett „nulladik évfolyama” is, ahol angoltól s – a nyelvből kevésbé jóknak – németből folyik az alapozás.

Gondot jelent, hogy a negyedik osztályokból távozó diákok helyére nem tudunk újakat felvenni. Sokan mennek ugyanis szüleikkel Németországba és

**Molnár Gyula polgármester és Pröhléné Hehl Éva
a 40 éves Teleki ünnepségen**

sajnos nem is szándékoznak visszajönni. Negyedik után közkedvelt a német Deutsche Schule és az osztrák iskola, de nagy az elszívó hatása a Szent Imre Gimnáziumnak is. A nem német nyelvű iskolába átiratkozók négyéves német nyelvtanulásuk eredményét gyakorlatilag kidobják az ablakon. A távozók miatt vagyunk kénytelenek az első osztályba sok gyermeket felvenni. A magas osztálylétszámra tekintettel azonban 13 órát – öt németet, négy magyart és négy matematikát – csoportbontásban tartunk.

– Mit jelent a gyakorlatban a nemzetiségi normatíva, milyen összegről van szó az iskola esetében?

– A nemzetiségi kiegészítő normatíva mentőövet jelent iskolánk számára. Mivel nálunk elég sok tanuló van, ezért ebből az összegből a bérre csak a húszezer forintos nyelvpótlékot, illetve a 3600 forintos nemzetiségi pótlékot fordítjuk, ami éves szinten csaknem négy millió forintot jelent. Nekünk ebből nem kell csoportbontásra költeni. A maradék mintegy hétmillió forintból a nemzetiségi táborok költségének a felét, a diákcsere költségeinek egy részét, valamint a néptánc-tábort s a fellépő ruhákat fizetjük. Abból vásároljuk meg a hazaiaknál drágább, külföldi kiadású szakkönyveket és egyéb taneszközöket,

de az összeg ahhoz is hozzájárul, hogy az iskolát is csinosítsuk, javításokat végezzünk, tehát hogy úgy néz ki az iskola, ahogy kinéz...

– Országszerte gond a tankönyvel-látás...

– Igen, a tankönyvekkel nálunk is gond van. A német nyelv oktatásához nem találtunk nekünk megfelelőt, pedig nagyon sokat kipróbáltunk. A nemzetiségi oktatásban résztvevő kollégáknak korlátlan fénymásolási kapacitásuk van. Sok könyvet vettünk, ami könyvtári állományba került, s amikor kell, akkor az egész csoport megkapja egy-egy anyagrészt erejéig. Az alsós környezetismerethez nem használunk német nyelvű könyvet, a németül megtanulandó részeket külön kapják meg a gyerekek. Nálunk a felső tagozaton nincs kétnyelvű oktatás, ennek egyik oka éppen az, hogy hiányoznak a német nyelvű, használható szaktárgyi könyvek.

– Milyen a kapcsolatuk Újbuda Német Kisebbségi Önkormányzatával? Tudnak-e Önöknek, s ha igen, miben segíteni? Olvasóinknak tudni kell: a legutóbbi választások óta Ön is tagja ennek a testületnek.

– Újbuda Német Kisebbségi Önkormányzata többféle támogatást nyújt. Leginkább abban tud segíteni, hogy gyerekeink hiteles forrásokból ismerhessék meg a magyarországi németek életét, kultúráját, hagyományait. *Michaelis* József író-olvasó találkozója igazi élmény volt a gyerekek és a tanárok számára is. Nagyon szívesen utaznánk olyan helyekre, ahol még eredeti környezetben, vagy tájházakban őrzött kulturális emlékekkel találkozhatnánk. *Tarjánban*, ahol az Ifjúsági Táborban rendszeresen megfordulnak tőlünk csoportok, sajnos *Mikonya* József író, meghalt, pedig előadásaiból nagyon sok érdekeset megtudhattak a gyerekek. Egykori diákjaink szerencséjére, többször is találkozhattunk vele. *Herxheimben* már évek óta a Realschule, s a Hauptschule a testvériskolánk. A velük való kapcsolat azért fontos, mert gyerekeink általuk megtapasztalhatják, hogy bizonyos helyzetekben csak a német nyelvű kommunikáció segít. Azok a tanulóink, akik negyedikes koruktól részt vesznek a diákcsereben, már nem is gátlások, ha németül kell megszólalniuk. A gimnázium igazgatója szinte bármikor lehetőséget biztosít számunkra a kiutazáshoz. Nagyon hálásak vagyunk azért, hogy évente élhetünk ezzel a lehetőséggel, illetve mi is vendégül láthatjuk őket.

– Milyen programokat valósítanak meg Tarjánban?

– Minden évben egy hetet töltünk el a Komárom-Esztergom megyében fekvő Tarjánban, a Német Nemzetiségi Ifjúsági Táborban. Mindig két turnust

Milne Micimackója „látogatóban”...

szervezünk: a 3-4. osztályosoknak, valamint az 5., 7-8. osztály tanulóinak. (Sajnos többen nem férünk el, ezért a hatodikosok a párhuzamos osztályokkal, az évfolyamukkal együtt mennek erdei iskolába.) Gyerekeink már szeptembertől a tarjáni hetet várják. A nyolcadikosoknak napi hat tanórájuk van. A nyolcadikosok itt készülnek fel a nyelvvizsgára. Az időzítés már negyedik éve úgy történik, hogy májusban Herxheimben a szóbeli, majd Tarjánban, általában május utolsó hetében az írásbeli nyelvvizsgára készülnek, így szerencsére a tanévzáróra már az eredmény is ismert: ez legtöbbször sikeres középfo-kú nyelvvizsgát jelent, mintegy 80-90 százalékban. Évente – még az iskola kulturális bemutatója előtt – egy négynapos tánc-tábor-t is szervezünk, mert a bemutatót a nemzetiségi táncscsoport (6-7. osztály) nyitja meg. E felkészülés nélkül nem tudnának fellépni, mert – az órarendbe épített – heti egy táncóra nem lenne elegendő a megszokott színvonalhoz. Sajnos a mai gyerekek számára a néptánc néha kényszer, nem mindig öröm és lehetőség. Utólag azonban egyre több gyerektől halljuk vissza, hogy milyen szép élmény volt számukra a tábor és maga a fellépés is.

– A Teleki Blanka Általános Iskola diákszínjatszói nagyon sikeresek, s tanulóik rendre ott vannak a szavalóversenyek döntőiben is...

– Örömkre, ez valóban így van. Színjatszó csoportunk az utóbbi két évben megnyerte a budapesti és a regionális versenyt is. Egyéni vers- és prózamon-dóink pedig eljutnak a budapesti döntőbe, ketten az országos döntőn is ott lehetnek. A kisjelenetek versenyén legtöbbször mind a négy kategóriában indulunk. Erről a munkaközösség már a tanév elején megállapodik. Meséket, történeteket dolgoznak fel, és adnak elő németül. Ötletes díszleteket, kosztümöket is készítenek, sőt a szülők is besegítenek a felkészülésbe.

A német nemzetiségi tanulmányi verseny iskolai fordulóját minden hetedik és nyolcadikos gyerek megírja, s közülük néhányat kivéve az összes dolgozat továbbküldhető. 2004-ben *Pröhle* Zsófia a legjobb húsz közé is bekerült, ahol végül hatodik lett.

Amíg volt kerületi és fővárosi nemzetiségi népdalverseny, addig nemzetiségi énekarunk is működött. Duettel, kórus és egyéni fellépőkkel is indultunk. Később megszűntették, ezért a gyerekeknek már nem maradt elegendő motivációjuk a reggelente hét órakor kezdődő próbákhoz.

Nagyon fontosnak tartom, hogy elmondjam: a nemzetiségi osztályba járó diákjaink nem csak a német nyelvben jeleskednek, hanem a többi tanulmányi versenyen is. Sok kerületi első helyet, budapesti és országos helyezést értek el más tantárgyakból.

– *Több mint hét éve áll az iskola élén, Kuti Zsuzsa igazgatót követte, aki elindította a nemzetiségi oktatást. Kik a segítők?*

– A nemzetiségi munkaközösség vezetője és egyben motorja *Borostyánkőy* Ágnes. Vele együtt *Fabók* Gizella ugyancsak a kezdetektől tanítja a német nemzetiségi táncot. Számára folyamatosan keressük a továbbképzési lehetőségeket, amelyek költségeit az iskola teljes egészében magára vállalja. Nyaranta Pécsre jár német nemzetiségi táncoktató továbbképzésre, s elvégezte a Methodik Zentrum ilyen irányú tanfolyamát is. Mindez a gyerekek, a szülők és az iskola számára is hasznos. Nehezen készülnek ugyan a produkciók, de a fellépések végül mindig nagyon színvonalasak. Néptáncsoportunk az iskola évenkénti kulturális bemutatóján kívül, már kétszer lépett fel a Budapesti Németek Napján, s ott volt a Savoya Parkban, az újbudai októberi sörfesztiválon, és évente az adventi műsoron is.

Nyolcadik éve tanít – nagyon eredményesen – alsósokat *Horváth* Hermina, hetedik éve *Bubenik* Johanna, hatodik éve *Tóthné Völgyes* Zsófia, ötödik

éve *dr. Mohayné Konkoly* Erzsébet. Az évek során mindannyiukat kitüntette már a kerületi német kisebbségi önkormányzat. *Borostyánkőy* Ágnes pedig az „Év német tanára” kitüntető címet is megkapta a Fővárosi Német Önkormányzattól.

– *Ne hallgassuk el, voltak személyes motivációi is a nemzetiségi oktatás támogatásában...*

– Két lányom is részt vett benne, a nagyobbik negyedikes, a kisebbik elsős korától. Ki az az anya, aki nem a legjobbat akarná a gyermekeinek? Természetesen ez is ösztönzött abban, hogy sokat tegyek a nemzetiségi oktatás eredményességéért. Megvagyok ugyanis győződve arról, hogy leginkább a nemzetiségi oktatás viszi a hírünket a kerületben. Ennek köszönhetően 2007 áprilisában a németes osztály 26 helyére hatvanan jelentkeztek. A nemzetiségi oktatást annyira fontosnak tartom, hogy amíg a többi munkaközösség valamelyik igazgatóhelyettes alá tartozik, addig a nemzetiségi közvetlenül az én irányításom alatt áll. *Borostyánkőy* Ágnes munkaközösség-vezetővel közösen találjuk ki és valósítjuk meg a terveket. Ott ülök a táncórákon, évek óta szervezem a vers- és prózamondó versenyeket. Szállítom a gyerekeket mindenféle rendezvényre, a kollégákat nemzetiségi továbbtanulásra, továbbképzésre küldöm. Keresem a használható taneszközöket, szervezem a táborokat (*Tarján*, tánc tábor, *Obervellach*) és részt veszek rajtuk. Ugyanez a diákcsere is igaz. Keresem és írom a pályázatokat. Matematika tanár vagyok, de két év alatt, a nulláról indulva, a német C típusú középfokú nyelvvizsgáig jutottam. Nagy szívfájdalmamra azonban az önbizalmat, a kommunikálni tudást nem biztosítja ez a végzettség, de ennek is eljön majd az ideje. 2007 őszétől vagyok tagja Újbuda Német Kisebbségi Önkormányzatának. Azt gondolom, hogy ehhez a munkám, a nemzetiségi oktatás sikere is nagyban hozzájárult.

-vy-

Teleki Blanka Általános Iskola	1997/ 1998	1998/ 1999	1999/ 2000	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008
Összes tanuló	509	513	516	522	518	543	561	559	573	595	600
Nemzetiségi összesen	18	42	68	93	108	133	157	188	189	199	189
Nemzetiségi tanu- lók %-os aránya	3,5	8,2	13,2	17,8	20,1	24,5	28,1	33,6	33,0	33,4	31,5
Nemzetiségi elsősök	18	24	26	23	28	26	32	28	30	27	31
Nemzetiségi nyolcadikosok	–	–	–	–	–	–	–	11	17	19	16
Középfokú nyelvvizsga	–	–	–	–	–	–	–	7	12	13	?
Felsőfokú nyelvvizsga	–	–	–	–	–	–	–	1	–	2	?